

1821. Δημήτριος Βυζάντιος. Ο λογοτέχνης ο Ελληνισμός και η Παιδεία.

Γράφει ο Γιώργος Παπαθανασόπουλος.

Ο Δημήτριος Βυζάντιος (1790-1853) ήταν ο λογοτέχνης, που αγωνίστηκε με τον τρόπο του να ελευθερωθεί η Ελλάδα και να προωθηθεί η Παιδεία, με τη σωστή εκμάθηση της γλώσσας. Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και εκεί από έναν καλόγερο έμαθε τα πρώτα του γράμματα και την τέχνη της αιογραφίας. Έμεινε στην Πόλη εργαζόμενος ως ζωγράφος και εμπλουτίζοντας τις γνώσεις του έως το 1812. Τότε ο Μπέης της Τύνιδας έχοντας συστάσεις για τη μόρφωσή του τον προσέλαβε ως διερμηνέα του. Η θέση του εξασφάλιζε τιμές και χρήματα, όταν όμως από καπετάνιο πληροφορήθηκε ότι άρχισε η Επανάσταση στην Ελλάδα η ψυχή του συγκλονίστηκε. Εγκατέλειψε τα πάντα και «έτρεξεν ως διψώσα έλαφος εις το στάδιον της ελληνικής ελευθερίας», όπως γράφει ο Αρχιμανδρίτης

Αμβρόσιος Φραντζής στην «Ιστορία τη Αναγεννηθείσης Ελλάδος» (Εκδ. 1841, τόμ. Δ', σελ. 135).

Στις 11 Μαΐου 1821 ήταν βοηθός του Φραντζή στην Κυπαρισσία, ως γραμματέας και σύμβουλός του. Στα τέλη του 1821 διορίζεται αναπληρωτής γραμματέας της Πελοποννησιακής Γερουσίας. Το 1823 υπηρετεί στην Τριφυλία και το 1825 διορίζεται έπαρχος Γαστούνης Ηλείας. Από τη θέση αυτή αναπτύσσει αξιόλογη δράση προς προστασία του πληθυσμού από τον Ιμπραήμ. Το 1828 και με την ήττα του Ιμπραήμ διαπραγματεύθηκε την τύχη των αιχμαλώτων Ελλήνων και Οθωμανών, καθώς και την υπόθεση της Χριστίνας Αναγνωστοπούλου, την οποία βιαίως παντρεύτηκε Τούρκος και αυτή απέδρασε και ζήτησε να μείνει στην ελεύθερη Ελλάδα και στο σπίτι του πατέρα της. Ο Καποδίστριας όρισε τον Βυζάντιο διοικητή της νοτιοδυτικής Μεσσηνίας. Η Βαυαρική Αντιβασιλεία τον απέλυσε από τη δημόσια θέση που κατείχε και έκτοτε αφιερώθηκε στην αγιογραφία ως επάγγελμα και στη λογοτεχνία ως μεράκι. Διατηρούνται ακόμη αγιογραφίες του στο Ναύπλιο, στην Καλαμάτα και στην Πάτρα, όπου η αγιογράφιση του Ναού του Αγίου Ανδρέου, που την άρχισε το 1848, ήταν το τελευταίο του έργο. Απεβίωσε το 1853. (Για περισσότερα βλ. Κώστα Η. Μπίρη «Η Βαβυλωνία», Αθήναι, 1948, σελ. 19-20).

Ως λογοτέχνης ο Βυζάντιος έγραψε το θεατρικό έργο «Βαβυλωνία». Εκδόθηκε το 1836 και έτυχε θερμότατης λαϊκής υποδοχής και αποδοχής. Πολλοί εκ των λογίων δεν κατάλαβαν το μήνυμά του έργου, έμειναν στο ύφος και στη θεατρικότητα του, και το κατέκριναν. Όπως γράφει ο Κώστας Μπίρης (1899-1980, ονομαστός αρχιτέκτονας, πολεοδόμος και λαογράφος) στο προαναφερθέν πόνημά του «η πρόθεση του Βυζάντιου ήταν να προβάλλει τους διάφορους εκπροσωπευτικούς τύπους του Ελληνισμού σε ένα φόντο

που δείχνει την εσωτερική τους ομοιογένεια ως Ελλήνων...Οι άνθρωποι, άσχετα προς την ιδιορρυθμία του χαρακτήρος που κατά τόπους ή κατά άτομα τους ξεχώριζε, ήσαν σεμνοί, ευλαβικοί και γαλήνιοι. Η εκκλησία τους έδινε κυρίως την αγωγή, αυτή τους διεμόρφωνε το ήθος και στην κοινή επίδρασί της οφείλεται η εσωτερική τους ομοιογένεια» (Αυτ. σελ. 12).

Ο Λ.Ζ. στον πρόλογο του βιβλίου που περιέχει τις κωμωδίες του Βυζάντιου «Βαβυλωνία» και «Γυναικοκρατία» και κυκλοφορήθηκε με μεγάλη επιτυχία στη σειρά ΒΙΠΕΡ από τις εκδόσεις «Πάπυρος» γράφει:

«Η “Βαβυλωνία” διαδραματίζεται το 1827 στο Ναύπλιο μια δεκαετία πριν από την εμφάνισή της στο κοινό. Ήταν χρονιά ιδιαίτερα σημαντική για την τύχη του ξεσηκωμένου έθνους: μέσα στο ίδιο το έργο αναγγέλλεται η συντριβή της αρμάδας του Ιμπραήμ από τους ενωμένους στόλους των Μεγάλων Δυνάμεων. Αυτή η είδηση αποτελεί και την τυπική αφετηρία του έργου. Οι παρευρισκόμενοι στην αναγγελία της αποφασίζουν να πανηγυρίσουν το γεγονός. Μεταφέρονται σε μια λοκάντα, ένα πανδοχείο δηλαδή, και τελικά τη συντροφιά των χαροκόπων αποτελούν: ο Ανατολίτης, ο Μωραΐτης, ο Χιώτης, ο Κρητικός, ο Αρβανίτης, ο Κύπριος και ο Λογιότατος. Σε αυτούς προστίθενται ο ξενοδόχος, Χιώτης επίσης, ο Επτανήσιος Αστυνόμος, ο Γραμματικός της Αστυνομίας, δυο γυναίκες και ο Γιατρός». (σελ. 13). Σημειώνεται ότι το 1827 οι περισσότεροι των πανηγυριστών ήσαν εκ των Ελλήνων, που παρέμεναν υπό οθωμανικό ζυγό, ή υπό ξένη επικυριαρχία.

Το άλλο σημαντικό για τον Ελληνισμό, που θέλησε να προβάλλει με την «Βαβυλωνία» ο Βυζάντιος, ήταν η αξία που έχει για τους Έλληνες η Παιδεία και η Γλώσσα. Ο ίδιος στον πρόλογο της πρώτης εκδόσεώς της, το 1836, τονίζει ότι η διαφθορά της Ελληνικής γλώσσας άρχισε από την εποχή της Ρωμαϊκής εξουσίας και έφτασε στην

ολοτελή της διαφθορά κατά την καταδυνάστευση των Ελλήνων από τους Οθωμανούς. Σημειώνει σχετικά:

«Εις την Ασίαν δεν ακούεται, ει μη εις τους ναούς η Ελληνική γλώσσα, εκτός τινών επαρχιών και παραλίω της Ιωνίας, της Φρυγίας και της Βιθυνίας, αλλά και εις τα μέρη αυτά με την μεγαλυτέραν διαφθοράν. Την άγνοιαν αυτήν και την παραμόρφωσιν της καθομιλουμένης εις τον οποίον κατά τόπους ομιλείται τραγέλαφον επέφερον η αμάθεια, εις την οποίαν υπέπεσε το Ελληνικόν έθνος εκ της ελλείψεως σχολείων, των δια την διάδοσιν της Παιδείας μέσων...Από δε την εποχήν του υπέρ της ανεξαρτησίας ιερού αγώνος μέχρι της σήμερον δια της επιμελείας των ολίγων του έθνους πεπαιδευμένων εβελτιώθη η καθομιλουμένη κατά τον οποίον γράφεται και από πολλούς ομιλείται τρόπον». (Από τη σειρά «100 Αθάνατα Έργα» του Εκδ. Οίκου Γεωργίου Παπαδημητρίου, υπ' αριθμ. 38 βιβλίο, με τα έργα «Ο Βασιλικός» του Μάτεσι και «Η Βαβυλωνία» του Βυζάντιου, Αθήναι, 1953, σελ. 189-190).

Παρά την πρόοδο στην Παιδεία και στη Γλώσσα των Ελλήνων, λόγω των σχολείων, που είχαν ιδρυθεί στην ελεύθερη Ελλάδα και σε πόλεις υπό οθωμανική κατοχή, ο Βυζάντιος στενοχωριόταν να ακούει «άλλον να μιγνύη λέξεις Τουρκικάς, άλλον Ιταλικάς, άλλον Αλβανικάς, άλλον διεφθαρμένας και εις την αυτήν συναναστροφήν όλοι Έλληνες όντες, να μη δύνανται να εννοώσιν ο εις τον άλλον χωρίς της ανάγκης μεταφράσεως ή εξηγήσεως των προφερομένων αφ' ένα λέξεων, ώστε η συναναστροφή εκείνη να καταντά Βαβυλωνία» (Αυτ. σελ. 190). Να φαντασθεί κανείς τι θα έλεγε αν ζούσε σήμερα ο Βυζάντιος και άκουγε το πόσο έχει διαφθαρεί και φτωχύνει η γλώσσα μας, πόσο έχει αναμιχθεί με ξένες λέξεις, που πολλοί δεν τις καταλαβαίνουν και πώς έχει καταντήσει η Παιδεία μας....

Ο Βυζάντιος ήταν ένας εκ των σημαντικών Κωνσταντινουπολιτών λογίων της Εθνεγερσίας. Όπως γράφει ο Κ. Μπίρης χτυπάει την

προγονοπληξία, αλλά δείχνεται συγχρόνως λάτρη της παραδόσεως. Δεν αποκρούει την πρόσληψη στοιχείων από τον ευρωπαϊκό πολιτισμό στην διαμόρφωση της νέας ζωής του Ελληνισμού, καυτηριάζει όμως με τη σάτιρά του την ξενομανία, την παρεξηγημένη και απότομη μίμηση ξένων τρόπων ζωής και την έκλυση των ηθών, που έρχεται ως αποτέλεσμα του ξεριζώματος από τα θέσμια της Ελληνικής παραδόσεως (Αυτ. σελ. 22). Στη σκέψη του δηλαδή μοιάζει πολύ με αυτήν του άλλου Κωνσταντινουπολίτη συγγραφέα, του Μ. Χουρμούζη.-

Πηγή : <http://www.antibaro.gr/>